

Stanislav BEČVÁŘ, *Církevní správa v josefínské době a vliv vydání Tolerančního patentu na český venkov*, České Budějovice 2014 (bakalářská práce, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 42 s.

Posudek oponenta bakalářské práce

Bakalářská práce Stanislava Bečváře se od ostatních prací předkládaných studenty na tomto stupni vysokoškolského studia v několika ohledech odlišuje. Předně již samotnému zadání práce předcházelo dlouhé hledání vhodného tématu, neboť student se odmítl spokojit s „pouhým“ zadáním, ale pečlivě přemýšlel a vybíral téma, které by bylo blízké jeho pohledu na dějiny, zejména pak na „obyčejné lidi“, kteří jsou dějinami více či méně ovlivňováni. Druhý moment, který považuji za důležité zmínit hned na začátku svého posudku, souvisí s heuristickou základnou předkládané kvalifikační práce. Student si opět vědomě nevybral jeden pramen či menší soubor, na kterém by si vyzkoušel své schopnosti práce s ním a jeho interpretace, ale potýkal se s velkým množstvím zejména nevydaných pramenů uložených ve Státním okresním archivu Pelhřimov ve fondech Vikariátní úřad Pelhřimov a Farní úřad Nová Cerekv. Osobně oba tyto momenty velmi oceňuji, byť si student (nejen kvůli nim) prodloužil dobu svého bakalářského studia o jeden rok.

Tématem práce Stanislava Bečváře jsou změny v církevní správě, které se odehrály za vlády Josefa II., a především jejich vnímání v prostředí českého venkova. Jedná se o téma, které se v posledních letech těší zasloužené pozornosti české historiografie, ať již jde o práce Rudolfa Zuberu, Zdeňka Nešpora, Evy Melmukové, Ondřeje Macka a jiných, edice pamětí na tuto dobu či v neposlední řadě i o některé studentské kvalifikační práce obhájené na FF JU. V úvodní kapitole student prokázal znalosti uvedené literatury i schopnosti kriticky se s ní vyrovnat. Můj dotaz směřuje k možnému využití prací Antonína Robka, který se v sedmdesátých letech minulého století zabýval (městským) lidovým kronikářstvím ve středních a východních Čechách. Další připomínka k úvodní kapitole se týká použití sousloví patrimoniální právo (s. 4), které bych chtěl vysvětlit. Hned vzápětí čtenář nalezne tvrzení, že „[v]íra v českých zemích je [v době stavovské společnosti] ovšem stále určována shora, nejdříve i vrchnostmi a poté pouze panovníkem“ (s. 2). Kromě pozoruhodného upozadění vlivu duchovních na konfesi jejich farníků takové tvrzení vylučuje samotné náboženské představy neurozených lidí, s nimiž ovšem student následně hodlal konfrontovat josefínské změny, zejména vydání Tolerančního patentu (psaného v práci někdy s velkým „T“ a někdy s malým „t“).

V další kapitole nazvané tak trochu tajemně *Viditelné a neviditelné* se Stanislav Bečvář zabýval proměnou náboženství a církevní správy ve druhé polovině 18. století. Jedná si sice o kompilativně pojatou kapitolu, její text ale nenechává čtenáře na pochybách, že studentovou ambicí bylo více než jen shromáždit tvrzení dosavadní literatury. Z textu je patrné, že Stanislav Bečvář o přečteném přemýšlí, dovede poznatky a interpretace literatury komparovat a dále promýšlet. Výsledkem je zdařilý výklad, který změny, k nimž v tomto do značné míry přelomovém období došlo, zdařile shrnuje a pokouší se jejich dopady zasadit do konkrétního sociálního prostředí. V tom mu napomohly studované archivní písemnosti stejně jako prameny osobní povahy, jež po sobě zanechali někteří duchovní či obyvatelé měst. Bohužel již v této kapitole se projevil jeden z rysů, který je charakteristický pro některé studentské práce. Jde o používání dlouhých citací z pramenů, které ale nejsou buď vůbec nebo jen nedostatečně komentovány samotným autorem (s. 18). Citace z pramenů by navíc měly být uvedeny v uvozovkách, což v práci na některých místech není (s. 16-17, 18). K některým tvrzením zase chybí odkazy (např. reflexe císaře Josefa II. v očích pelhřimovského děkana na s. 17).

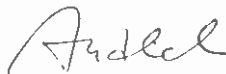
Uvedený rys Bečvářovy práce s prameny bohužel vyniká v další kapitole, která je již zaměřena na reflexi Tolerančního patentu v lidovém prostředí, zejména na Českomoravské vysočině. Dlouhé citace jsou možné, ovšem je potřeba je čtenáři uvést a zejména interpretovat, tedy doplnit vlastním komentářem. Tyto citace nemohou nahradit výklad autora, který nemůže spoléhat, že čtenář si z nich sám udělá takový závěr, který mu autor ve své práci nabízí. V pozn. 74 na s. 22 jsou citovány dvě starší německy psané disertační práce obhájené na vídeňské univerzitě, ovšem bez uvedení konkrétních stran, takže není jisté, zda je student opravdu měl v ruce. Přes tyto výhrady přináší kapitola zajímavé reflexe reforem Marie Terezie i Josefa II., zejména jejich dopadu do (malo)městského i venkovského prostředí, jež ukazují, které z reforem měšťané, další obyvatelé měst či venkované vnímali jako problematické. Přesvědčivě rovněž dokládá, že tyto reformy byli schopni vnímat v kontextu dalších kroků panovníka, jež se týkaly jeho domácí nebo zahraniční politiky. V neposlední řadě tato kapitola zaslouží pozornost i snahou o postižení vzájemného soužití katolíků a po roce 1781 tolerovaných konfesí v předtolerančním období i po vydání Tolerančního patentu, neboť legalizace tolerance nebyla zárukou bezkonfliktního soužití obou skupin obyvatelstva.

V práci se vyskytují drobné prohřešky v interpunkci (s. 4, 11, 14, 16, 18, 26, 27). Rušivě působí také používání přítomného času při popisu minulých dějů (s. 9, 19) nebo absence sloves v některých větách (s. 19). Drobné chyby je možné najít rovněž v citacích (s. 28) stejně jako v seznamu pramenů a literatury.

Bakalářská práce Stanislava Bečváře dokládá autorovo zaujetí tématem, schopnost samostatné práce s literaturou i archivními prameny stejně jako promýšlení možných cest k jeho interpretaci. Přestože autor v textu jistě může udělit slovo aktérům minulých dějů, které studuje, měl by je sám čtenáři vysvětlit.

Předloženou bakalářskou práci Stanislava Bečváře doporučuji k obhajobě, vzhledem k uvedeným výhradám ji doporučuji hodnotit již jako **velmi dobrou**.

Jindřichův Hradec, 12. červen 2014

doc. PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D.